

2017/89

KOPIE

ONTVANGEN 06 DEC. 2017

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

>Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

Christelijke Hogeschool Ede
T.a.v. College van Bestuur
Postbus 80
6710 BB EDE

Hoger Onderwijs en
Studiefinanciering
Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Datum **04 DEC. 2017**
Betreft Macrodoelmatigheidsbesluit Ad Pastoraal Werk te Ede

Onze referentie
1289188

Uw brief van
26 september 2017

Uw referentie
17.048

Bijlagen
1

Geacht college,

Met uw brief van 26 september 2017, door de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs (hierna: CDHO) ontvangen op 26 september 2017, hebt u mij het voornemen voorgelegd om de associate degree-opleiding Pastoraal Werk te verzorgen als bekostigde opleiding (deeltijd) in de gemeente Ede. De opleiding is voorgesteld in het Croho-onderdeel Gedrag en Maatschappij en de studielast is door u bepaald op 120 studiepunten.

Advies CDHO

De CDHO heeft mij bij brief van 14 november 2017, kenmerk 2017/89, positief geadviseerd over uw aanvraag. Het advies van de CDHO dat integraal onderdeel uitmaakt van dit besluit, treft u hierbij aan.

Besluit

Gelet op de advisering van de CDHO, het bepaalde in de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (hierna: WHW) en in de Beleidsregel doelmatigheid hoger onderwijs 2014 (hierna: Beleidsregel), heb ik besloten in te stemmen met uw voornemen om de associate degree-opleiding Pastoraal Werk te verzorgen als bekostigde opleiding in de gemeente Ede.

Voorts is de brief 'Wetsvoorstel invoering associate degree-opleiding' (2 maart 2017, kenmerk 1106268) van toepassing. Dit in acht nemende, gaat het hier om een besluit dat rechtskracht verkrijgt op het moment dat de wet Invoering associate degree-opleiding in werking treedt. Dat moment zal bij koninklijk besluit worden bepaald.

Beoordelingskader

De wettelijke grondslag voor mijn besluitvorming is gelegen in artikel 6.2 van de WHW. Voorts is de Beleidsregel leidraad geweest voor mijn afwegingen.

Motivering

Overeenkomstig het advies van de CDHO, concludeer ik dat uw aanvraag voldoet aan de voorwaarden a, b en c van de Beleidsregel. Voor de nadere motivering verwijs ik u naar de genoemde adviezen van de CDHO.

Een belanghebbende kan tegen dit besluit binnen zes weken na de dag waarop het besluit hem is toegezonden schriftelijk bezwaar maken. De belanghebbende dient daartoe een bezwaarschrift in bij de minister van OCW, onder vermelding van "Bezwaar", ter attentie van DUO, Postbus 606, 2700 ML in Zoetermeer. Meer informatie over het maken van bezwaar vindt u op www.bezwaarschriftenocw.nl

Onze referentie
1289188

Croho-procedure

Ingevolge artikel 6.2, zevende lid, van de WHW, vervalt dit besluit indien de opleiding niet binnen tien maanden na dagtekening van het besluit is geregistreerd in het Centraal register opleidingen hoger onderwijs (Croho). Registratie binnen die termijn is niet eerder mogelijk dan nadat de NVAO een positief besluit heeft genomen in het kader van de toets nieuwe opleiding. In verband met de geldigheidsduur van dit besluit, adviseer ik u zo spoedig mogelijk een aanvraag hiervoor in te dienen bij de NVAO. Voor de registratie van uw opleiding kunt u gebruik maken van a-Croho. Mocht u vragen hebben over de registratie, dan kunt u contact opnemen met registersho@duo.nl.

Een afschrift van deze brief is gezonden aan de CDHO, de NVAO, de Vereniging Hogescholen, de Inspectie van het Onderwijs en de Dienst Uitvoering Onderwijs (Groningen).

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
Namens,
de directeur Hoger Onderwijs en Studiefinanciering,

CDHO

Commissie
Doelmatigheid
Hoger Onderwijs

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
t.a.v. de directeur Hoger Onderwijs & Studiefinanciering
drs. F.A. Hofman
Postbus 16375
2500 BJ DEN HAAG

Geachte heer Hofman,

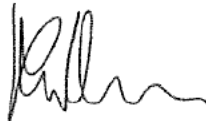
datum 14 november 2017 Hierbij ontvangt u het advies van de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs inzake de aanvraag van de Christelijke Hogeschool Ede ten behoeve van de nieuwe hbo Ad Pastoraal Werk te Ede.

onderwerp advies nieuwe opleiding deeltijd hbo Ad Pastoraal Werk Christelijke Hogeschool Ede Ede Ik verzoek u mij een afschrift van uw besluit toe te zenden.
Ik ga ervan uit u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd,

ons kenmerk
2017/89

met vriendelijke groet,

bijlage
advies CDHO

drs. P.M.M. Rullmann
voorzitter CDHO

Commissie
Doelmatigheid
Hoger Onderwijs

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
t.a.v. de Minister
mw. mr. drs. I.K. van Engelshoven
Postbus 16375
2500 BJ DEN HAAG

Advies

Geachte mevrouw Van Engelshoven,

Op 26 september 2017 heeft de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs het voornemen ontvangen van de Christelijke Hogeschool Ede om de hbo Ad Pastoraal Werk als bekostigde opleiding te verzorgen te Ede (brief van 26 september 2017 met kenmerk 17.048). De aanvraag was voorzien van alle voor de beoordeling van de aanvraag benodigde gegevens en is door de commissie in behandeling genomen. Op 30 oktober 2017 heeft de commissie omwille van de zorgvuldige besluitvorming de beslistermijn verlengd tot 4 december 2017.

datum

14 november 2017

onderwerp

nieuwe opleiding
Christelijke Hogeschool Ede
deeltijd hbo Ad
Pastoraal Werk
Ede

Advies Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs

Gelet op het hierna volgende adviseert de commissie u om positief te besluiten op het verzoek van de Christelijke Hogeschool Ede om de Ad Pastoraal Werk als bekostigde opleiding te Ede te verzorgen.

ons kenmerk

2017/89

Beoordelingskader

De wettelijke grondslag voor dit advies is gelegen in artikel 6.2 van de Wet op het Hoger onderwijs en Wetenschappelijk onderzoek (WHW). Voorts heeft de Beleidsregel doelmatigheid hoger onderwijs van 3 juli 2014, verder te noemen de Beleidsregel, voor de commissie als leidraad gediend. Het beoordelingskader treft u in de bijlage bij dit advies aan.

bijlage

beoordelingskader

Voorts is de brief van de Minister van OCW d.d. 2 maart 2017 inzake het wetsvoorstel invoering Ad opleidingen (kenmerk 1106268) van toepassing. Deze aanvraag is conform de inhoud van voornoemde brief door de CDHO beoordeeld als opleiding. Goedkeuring van deze aanvraag leidt tot voorwaardelijke goedkeuring totdat de voornoemde wet in werking is getreden. Op dat moment wordt het voorlopig besluit omgezet naar een definitief besluit.

Omschrijving van de aanvraag

Aanvrager wil de Ad Pastoraal Werk in Ede aanbieden. Het gaat om een Nederlandstalige hbo Ad in het Croho onderdeel Gedrag & Maatschappij. De opleiding omvat 120 EC en wordt per september 2018 in deeltijd aangeboden. De Ad Pastoraal Werk is gebaseerd op het recentelijk opgestelde competentieprofiel van de bachelor Godsdienst Pastoraal Werk.

De Ad Pastoraal Werk bestaat inhoudelijk uit vakken over de bijbel, communicatie, leidinggeven en professioneel samenwerken. Studenten leren individuen en groepen mensen te ondersteunen in het omgaan met religieuze en existentiële vraagstukken. De opleiding wordt afgesloten met een eindgesprek.

pagina 2 van 8 De Ad Pastoraal Werk is toegankelijk voor mensen met een relevante baan van 8 tot 16 uur per week en een mbo 4 diploma in het agogische of educatieve domein, een havo of een vwo diploma. Kandidaten die geen passende vooropleiding hebben en ouder zijn dan 21 jaar kunnen deelnemen aan de toelatingstoets 21+. Als zij hiervoor slagen worden zij toegelaten tot de Ad Pastoraal Werk.

Afgestudeerden van de Ad Pastoraal Werk kunnen aan de slag als welzijnswerker, zingevingbegeleider, pionier, begeleider van leerprocessen of als (kerk)coach. Deze uitvoerende verbinders bevorderen het religieus-sociaal functioneren van mensen en gemeenschappen, werken in en met diverse organisatorische verbanden en zorgen voor professionalisering in de kerk.

Aanvrager doet een beroep op criteria a, b en c in art. 6 van de Beleidsregel.

Motivering

De aanvraag voldoet naar mening van de commissie aan de criteria a, b en c in art. 6 van de Beleidsregel.

Beoordeling criterium a Beleidsregel

Aanvrager stelt dat de Ad Pastoraal Werk nieuw is en noodzakelijk om de gewenste vernieuwing te realiseren. Ter onderbouwing van die stelling heeft aanvrager de Ad Pastoraal Werk vergeleken met de eigen bacheloropleiding. De commissie merkt op dat de Ad moet worden vergeleken met andere Ad's en niet met bachelors.

Aanvrager heeft een vergelijking gemaakt met de Ad Jeugdwerker van NTI, de eigen Ad Sociaal Werk in de Zorg die tevens wordt aangeboden door de Christelijke Hogeschool Windesheim en de nog te starten Ad's Sociaal Werk van de Hogeschool Arnhem Nijmegen en Avans Hogeschool. De Ad Jeugdwerker leidt op voor signalering en advisering bij opvoedingsvraagstukken en de Ad's Sociaal Werk en Sociaal Werk in de Zorg onderwijzen in cliëntbegeleiding, signalering en preventief werken. Al deze Ad's vallen net als de Ad Pastoraal Werk in het sociaal-agogische domein. Zij zijn echter niet gericht op theologie en zingevingsvraagstukken. De Ad Pastoraal Werk richt zich als enige op zingevingsvraagstukken en onderscheidt zich daarmee significant van andere Ad's in het sociaal-agogische domein.

Op grond van het bovenstaande concludeert de commissie dat de inhoud van de Ad Pastoraal Werk nieuw is. Daarmee is de noodzaak van deze opleiding in de zin van de Beleidsregel aangetoond. De aanvraag voldoet aan criterium a in art. 6 van de Beleidsregel.

Beoordeling criterium b Beleidsregel

Aanvrager stelt dat de Ad Pastoraal Werk aansluit op een arbeidsmarktbehoefte in combinatie met een maatschappelijke behoefte.

Beoordeling maatschappelijke behoefte

Aanvrager doet ter onderbouwing van de maatschappelijke behoefte een beroep op de Strategische Agenda Hoger Onderwijs 2015-2025, de Nationale Wetenschapsagenda (2015), Het ZonMw Signalement over Zingeving in de Zorg (2016), de Algemene inleiding richtlijnen palliatieve zorg (IKCN, 2010) en het ZonMw Signalement Zorg voor Eenzaamheid (2011). Omdat de Signalementen en

**Commissie
Doelmatigheid
Hoger Onderwijs**

pagina 3 van 8 richtlijnen palliatieve zorg geen onderdeel uitmaken van Rijksbeleid heeft de commissie deze bronnen niet betrokken bij de beoordeling van de maatschappelijke behoefte. Vanwege het niveau en het praktijkgericht karakter van Ad's slaagt het beroep op de Nationale Wetenschapsagenda (2015) evenmin.

In de Strategische Agenda Hoger Onderwijs 2015-2025 (De waarde(n) van weten, OCW, 2015) wordt de toegevoegde waarde van Ad's onderschreven. In de Tweede Kamer is op 4 juli 2017 een wetsvoorstel aangenomen waarin bepaald wordt dat de Ad een zelfstandige status krijgt in het onderwijsbestel (Wetsvoorstel Associate degree). Dit stimuleert een leven lang leren, een ander belangrijk punt (Strategische Agenda Hoger Onderwijs 2015-2025, De waarde(n) van weten, OCW, 2015, p.58). De Ad Pastoraal Werk in deeltijd sluit daarbij aan. In de Strategische Agenda Hoger Onderwijs 2015-2025 wordt ook het belang van het betrekken van het werkveld bij de ontwikkeling van Ad's benadrukt (Strategische Agenda Hoger Onderwijs 2015-2025, De waarde(n) van weten, OCW, 2015, p.68). De Ad Pastoraal Werk is in overleg met organisaties uit het werkveld ontwikkeld.

Op grond van de Strategische Agenda Hoger Onderwijs 2015-2025 concludeert de commissie dat de aanvraag aansluit op een maatschappelijke behoefte.

Beoordeling arbeidsmarktbehoefte

De Ad Pastoraal Werk leidt op voor beroepen zoals welzijnswerker, zingevingbegeleider, leerprocesbegeleider rond levensbeschouwelijke thema's, ondersteuner, coördinator en organisator in wijkgerichte teams, parakerkelijke organisaties en samenwerkingsverbanden. Ook kan de Ad een verdiepingsslag betekenen voor professionals in de sector zorg en welzijn die te maken krijgen met zingevingsvraagstukken, zoals jeugdwerkers.

Aangezien de Ad Pastoraal Werk een deeltijdopleiding is voor mensen die reeds parttime (vrijwilligers)werk verrichten is sprake van opscholing van bestaand personeel.

Aanvrager doet ter onderbouwing van de arbeidsmarktbehoefte een beroep op meerdere onderzoeken (Mulder, 2010, Zoeken naar woorden. Praktijkgericht onderzoek naar levensbeschouwelijke communicatie in zorg en onderwijs. Lectorale rede. Zwolle: Windesheim, p.21; Van den Brink (red.), 2012, De Lage Landen en het hogere. De betekenis van geestelijke beginselen in het moderne bestaan. Amsterdam: Amsterdam University Press; Bosman, 2016, Adieu God? Cultuurtheologische overpeinzingen bij de prominente kerkverlaters uit het EO-programma Adieu God. In Erwich & Praamsma (red.), Grensgangers: Pendelen tussen geloof en cultuur, p. 67; Ganzevoort, 2007, De wijsheid op straat...Levensbeschouwing en hermeneutische communicatie van professionals in een plurale context. Lectorale rede. Zwolle: Windesheim), een rapport van de Protestantse Kerk (rapport Tussenstand pionieren. Op hoop van zegen van de Protestantse Kerk, 2017). Tevens wordt een beroep gedaan op een werkveldonderzoek (Hobéon, 2017, Verslag werkveldbijeenkomst Ad-Pastoraal Werk), intern onderzoek (Lagemaat, 2017, Arbeidsmarktsituatie GPW, Ede, CHE; Lagemaat, 2017, Trends 2016 alumni-onderzoek hbo theologie. Uitkomsten HBO monitor 2013-2015 (concept), Ede, CHE) en intentieverklaringen van het Leger des Heils, Inspiratienetwerk TijdVoorActie en de Dienstenorganisatie Protestantse Kerk. De commissie heeft verder gekeken naar arbeidsmarktgegevens in het AIS van ROA.

Commissie
Doelmatigheid
Hoger Onderwijs

pagina 4 van 8 Uit onderzoek (Mulder, 2010, Zoeken naar woorden. Praktijkgericht onderzoek naar levensbeschouwelijke communicatie in zorg en onderwijs. Lectorale rede. Zwolle: Windesheim, p.21; Van den Brink (red.), 2012, De Lage Landen en het hogere. De betekenis van geestelijke beginselen in het moderne bestaan. Amsterdam: Amsterdam University Press, p.65 en p.124) blijkt dat mensen religie waardevol vinden maar de binding aan traditionele instituties zoals de kerk tegenwoordig minder belangrijk is voor hen. Een nieuw zingevingssysteem is nodig waarbij religieuze professionals de taal van de moderne cultuur verstaan (Bosman, 2016, Adieu God? Cultuurtheologische overpeinzingen bij de prominente kerkverlaters uit het EO-programma Adieu God. In Erwich & Praamsma (red.), Grensgangers: Pendelen tussen geloof en cultuur, p. 67; Ganzevoort, 2007, De wijsheid op straat...Levensbeschouwing en hermeneutische communicatie van professionals in een plurale context. Lectorale rede. Zwolle: Windesheim, p.33 en p.38). Uit het rapport 'Tussenstand pionieren. Op hoop van zegen' van de Protestantse Kerk (2017, p.5-7) blijkt dat een nieuwe vorm van religieuze beleving nodig is voor mensen die niet naar de kerk gaan. Daarvoor kunnen pioniers worden ingezet die een geloofsgemeenschap helpen opbouwen. Vanuit de Protestantse Kerk zijn 91 pioniersplekken ontstaan. Momenteel zitten voornamelijk hoogopgeleiden in pioniersteams. De meeste teams hebben leden met een theologische opleiding. Hoewel in het rapport niet gesproken wordt over pioniers met een Ad opleiding, lijken afgestudeerden van de Ad Pastoraal Werk geschikt om een functies in pioniersteams te vervullen. De commissie merkt op dat niet duidelijk is hoeveel van deze vacatures over enkele jaren beschikbaar zullen zijn en welk opleidingsniveau vereist zal worden.

De overeenkomsten met het werkveld van afgestudeerden van de bachelor Godsdienst Pastoraal Werk zijn groot. Uit intern onderzoek waarbij onder andere alumni van deze bachelor zijn bevestigd (Lagemaat, 2017, Arbeidsmarktsituatie GPW, Ede, CHE; Lagemaat, 2017, Trends 2016 alumni-onderzoek hbo theologie. Uitkomsten HBO monitor 2013-2015 (concept), Ede, CHE) blijkt dat zeven op de tien afgestudeerden van de Ad Pastoraal Werk anderhalf jaar na het afstuderen een tijdelijke of vaste baan heeft. Zo'n twee derde van de bevestigden werkt in het verlengde van de opleiding. Bijna driekwart werkt minimaal op hbo niveau. Ruim een derde van de bevestigden werkt in het pastoraat, de rest bijvoorbeeld als voorganger, jongerenwerker of catecheet. Een deel van deze functies heeft volgens aanvrager eigenlijk een uitvoerend Ad niveau. Afgestudeerden van de Ad zullen waarschijnlijk ook gaan werken in het pastorale, jeugd-, missionaire of diaconale werk.

Volgens het eindrapport van het onderzoeksprogramma Arbeidsmarkt Zorg & Welzijn (Joldersma, 2016, Arbeid in Zorg en Welzijn 2016, Eindrapport, Arbeidsmarkt Zorg en Welzijn, Den Haag, CAOP, p.16) zal de werkgelegenheid de komende vijf jaar toenemen. Ook volgens de Minister van VWS (brief Arbeidsmarkt zorg: herstel na moeilijke jaren, 4 november 2016, kenmerk 1029715-156189-MEVA, p.2) wordt daarin een groei van middelbaar en hoogopgeleid personeel verwacht. De commissie merkt op dat afgestudeerden van de Ad Pastoraal Werk niet alleen in de zorg zullen gaan werken, maar voornamelijk in het sociaal-agogische domein.

De commissie heeft gekeken naar de arbeidsmarktprognose tot 2020 voor sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders omdat pastoraal werkers in het AIS van ROA onder deze beroepsgroep vallen (zie Tabel 1). Het aantal verwachte

pagina 5 van 8 vacatures tot 2020 is erg laag. De commissie merkt op dat de onderzochte doelgroep breder is dan alleen sociaal werkers en groepsbegeleiders met een religieuze invalshoek.

Tabel 1. Arbeidsmarktprognose sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders.

Beroepsgroep	Arbeidsmarktprognose variabele	Indicator	Aantal	Totaal % 6 jr.	Gem. jaarlijks %	Typering
Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders	verwachte uitbreidingsvraag tot 2020		500	0	0	laag
Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders	verwachte vervangingsvraag tot 2020		21700	10	1,6	laag
Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders	verwachte baanopeningen tot 2020		22200	10	1,7	erg laag
Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders	ITKB knelpunten beroepsgroep in 2020	0,96				geen

Bron: ROA, AIS

Hobéon (2017, Verslag werkveldbijeenkomst Ad-Pastoraal Werk, p.4-7) heeft een arbeidsmarktonderzoek uitgevoerd voor de Ad Pastoraal Werk door een werkveldbijeenkomst te organiseren en een vragenlijst uit te zetten onder 19 vertegenwoordigers van organisaties uit het werkveld. Vanwege de geringe respons zijn de uitkomsten indicatief. Meer dan drie kwart denkt dat er binnen deze organisaties behoefte zal zijn aan afgestudeerden van de Ad Pastoraal Werk. Op de middellange termijn verwachten zij dat 49 vacatures zullen ontstaan. Dit gaat om zowel vrijwilligers als betaalde werknemers.

Drie organisaties hebben een intentieverklaring afgegeven. Het Leger Des Heils wil de Ad Pastoraal Werk verplicht stellen binnen het opleidingsprogramma voor officieren en streeft naar 10 instromers per jaar. De Dienstenorganisatie Protestantse Kerk is voornemens 5 tot 10 mensen te laten instromen in de Ad Pastoraal Werk.

Alles overwegende is de commissie van mening dat een bescheiden arbeidsmarkt voor afgestudeerden van de Ad Pastoraal Werk aannemelijk is gemaakt. Zij heeft rekening gehouden met het feit dat het gaat om een aanvraag voor een deeltijdopleiding voor studenten met een relevante baan van 8 tot 16 uur per week. De commissie concludeert dat de aanvraag aansluit op een maatschappelijke en een bescheiden arbeidsmarktbehoefte. De aanvraag voldoet aan criterium b in art. 6 van de Beleidsregel.

Beoordeling criterium c Beleidsregel

Aanvrager heeft in de prestatieafspraken met de Minister de zwaartepunten zorg, educatie en welzijn vastgelegd. De voorgenomen Ad Pastoraal Werk sluit aan op het zwaartepunt welzijn (Reviewcommissie, 2012). De CHE heeft volgens de Reviewcommissie in 2016 aan alle in de 2012 vastgestelde prestatieafspraken voldaan. Aangezien de opleiding aansluit op de prestatieafspraken wordt aangenomen dat de aanvraag voldoet aan criterium c, tenzij naar het oordeel van de Minister reeds voldoende opleidingen in de vraag kunnen voorzien.

Vanaf 26 september 2017 is op de website van de CDHO kennis gegeven van het voornemen van de Christelijke Hogeschool Ede om de Ad Pastoraal Werk in Ede aan te bieden. Hiermee is aan de instellingen voor hoger onderwijs de mogelijkheid gegeven om hun zienswijzen op dit voornemen kenbaar te maken. Aanvrager heeft overleg gevoerd met de Christelijke Hogeschool Windesheim, Viaa en Fontys Hogeschool. Zij hebben geen bezwaar tegen het voornemen van aanvrager om de Ad Pastoraal Werk in Ede aan te bieden. Zienswijzen zijn niet ingediend.

pagina 6 van 8 Aanvrager heeft een overzicht geleverd van de instroom in verwante bekostigde opleidingen (zie Tabel 2). De instroom in verwante onbekostigde opleidingen is niet bekend. De commissie heeft bij de beoordeling van de aanvraag dan ook geen rekening kunnen houden met de belangen van deze opleidingen. Omdat zijdelings verwante Ad's net gestart zijn of in de nabije toekomst zullen starten kunnen nog geen uitspraken worden gedaan over groeiende of dalende instroom.

Tabel 2. Instroom in enigszins verwante Ad's.

Ad	instelling	2016/17
Sociaal Werk in de Zorg	Christelijke Hogeschool Ede	46
Sociaal Werk in de Zorg	Hogeschool Windesheim	66
eerstejaars instroom	totaal	112

Bron: BRON HO

Aanvrager heeft tevens gekeken naar de instroom in bachelors Godsdienst Pastoraal Werk. De laatste paar jaar daalt in Nederland de instroom in bachelors Godsdienst Pastoraal Werk (zie Tabel 3). Bovendien schommelt de uitval in de bachelor van aanvrager na het eerste jaar rond de 25% (zie Tabel 4). Een belangrijke reden is de zwaarte van de opleiding. De deeltijd Ad Pastoraal is een korter alternatief.

Tabel 3. Instroom bachelor Godsdienst Pastoraal Werk.

instelling	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17
Christelijke Hogeschool Ede	125	143	132	83	91
Hogeschool Windesheim	22	32	51	70	34
Fontys Hogeschool	30	44	45	34	5
Hogeschool Viaa	43	39	25	33	18
Inholland	12	6	4	1	-
Noordelijke Hogeschool Leeuwarden	7	-	-	-	-
totaal	239	264	257	221	148

Bron: Criho

Tabel 4. Uitval na één jaar bij de bachelor Godsdienst Pastoraal Werk.

instelling	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17
Christelijke Hogeschool Ede	12,1%	22,2%	22,4%	43,3%	19,2%

Bron: aanvraag

Aanvrager heeft een prognose gemaakt van de instroom in de Ad Pastoraal Werk en verwacht dat 20 studenten per jaar zullen instromen. De commissie acht deze prognose realistisch.

Als de instroom in de bestaande opleidingen en de verwachte instroom in de Ad Pastoraal Werk wordt afgezet tegen de bescheiden arbeidsmarktbehoefte die bij criterium b aannemelijk is gemaakt, blijkt dat er vanuit de landelijke arbeidsmarkt gezien voldoende ruimte is om deze opleiding binnen het bekostigde domein vorm te geven.

Aanvrager heeft een beschrijving geleverd van de inbedding in de bestaande kennisinfrastructuur. De Ad Pastoraal Werk zal worden ondergebracht in het

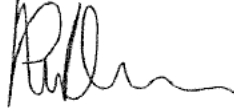
pagina 7 van 8 domein Theologie, Welzijn en Zorg waar verwante bachelors reeds onderdeel van uitmaken. De opleidingsmanager van de bachelor Godsdienst Pastoraal Werk zal tevens opleidingsmanager worden van de Ad Pastoraal Werk. De Ad Pastoraal werk sluit aan bij het lectoraat Geloven in context dat de beroepsidentiteit van hbo-theologen wil versterken. Docenten en lectoren nemen deel aan internationale studiegroepen, leergemeenschappen en conferenties voor theologen. Een aantal van hen hebben een intentieverklaring getekend. Hierdoor zijn zij betrokken bij de ontwikkeling en uitvoering van de Ad Pastoraal Werk. Iedere student zal de opleiding afronden met een project over een vraag uit de beroepspraktijk met een werkveldvertegenwoordiger als opdrachtgever. Daarom wordt samengewerkt met verschillende partners.

Vestiging van de Ad Pastoraal Werk in Ede heeft geen negatief effect op de landelijke spreiding van het onderwijsaanbod.

De commissie concludeert dat er ruimte in het landelijk aanbod bestaat om de Ad Pastoraal Werk te realiseren. De aanvraag voldoet aan criterium c in art. 6 van de Beleidsregel.

Gelet op het vorenstaande adviseert de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs u om positief te besluiten op het voorliggende verzoek.

De Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs

drs. P.M.M. Rullmann
voorzitter

pagina 8 van 8 **Bijlage:**
Beoordelingskader macrodoelmatigheid nieuwe opleiding

Aan de hand van de in de Beleidsregel doelmatigheid hoger onderwijs van 3 juli 2014 genoemde voorwaarden worden voornemens tot het verzorgen van een nieuwe opleiding beoordeeld op doelmatigheid. Een nieuwe opleiding kan volgens artikel 6 van deze Beleidsregel alleen doelmatig worden geacht indien het voornemen voldoet aan de criteria a, b en c.

Volgens criterium a heeft het instellingsbestuur aangetoond dat uitbreiding van het landelijk aanbod met de nieuwe opleiding noodzakelijk is en dat de vernieuwing niet kan worden gerealiseerd binnen het landelijk bestaande opleidingsaanbod.

Volgens criterium b heeft het instellingsbestuur aangetoond dat er behoefte bestaat aan de nieuwe opleiding, zijnde overwegend een arbeidsmarktbehoefte, dan wel een overwegend maatschappelijke behoefte in combinatie met een arbeidsmarktbehoefte, dan wel een overwegend wetenschappelijke behoefte in combinatie met een arbeidsmarktbehoefte.

Volgens criterium c dient het instellingsbestuur aan te tonen dat er in het landelijk onderwijsaanbod ruimte is voor de opleiding. Indien de voorgenomen opleiding aansluit op zwaartepunten die de instelling heeft vastgelegd in de prestatieafspraken¹, wordt aangenomen dat is voldaan aan criterium c, tenzij naar het oordeel van de Minister reeds voldoende opleidingen in de behoefte kunnen voorzien.

¹ In de beschikkingen tot toekenning van de prestatiebekostiging heeft de Minister geen uitspraken gedaan over de doelmatigheid van eventueel in het voorstel aangekondigde nieuwe opleidingen of vestigingsplaatsen.